

Проблема формування фізичної готовності майбутніх фахівців у психолого-педагогічній теорії

Д. О. Коновалов

Науково-дослідний відділ розвитку фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту науково-дослідного центру проблем фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України імені Івана Черняховського (Київ, Україна)

Paper received 21.01.22; Accepted for publication 09.02.22.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2022-263X102-07>

Анотація. У статті проаналізовано наукові підходи до формування фізичної готовності у майбутніх фахівців у ВВНЗ до професійної діяльності. Визначено роль формування фізичної готовності майбутніх офіцерів як складової формування професійної готовності майбутніх до професійної діяльності. Проаналізовано трактування поняття «фізична готовність до професійної діяльності». Доведено, що фізична готовність – це фізичний стан офіцера, який дозволяє йому успішно виконувати бойові та інші завдання за призначенням відповідно до вимог сучасного бою та стійко переносити фізичні навантаження військово-професійної, у тому числі й безпосередньо управлінської діяльності. Наголошено на необхідності дотримання вимог суб'єктно-діяльнісного підходу як ефективної методологічної основи формування готовності військового керівника до управлінської діяльності. Представлено характеристику фізичної готовності (преномінального, номінального, рівня потенціалу, професійного рівня, творчого професійного рівня). Зазначено наявність зв'язку фізичної готовності майбутніх фахівців з рівнем фізичного здоров'я. Наголошено на необхідності враховувати вікові, статеві та індивідуальні особливості майбутніх фахівців, а також резервні можливості їх організмів на різних етапах розвитку. Представлено низку чинників та обставин, що гальмують підвищення фізичного виховання курсантів та зміцнення їх здоров'я.

Ключові слова: фізична готовність, вищий військовий навчальний заклад, показники фізичної готовності, професійне навчання, фахівець.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Формування фізичної готовності майбутніх фахівців і, відповідно, покращення стану їх здоров'я можливе виключно за умов організації системних, послідовних і систематичних цільових занять із фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту, які передбачають дотримання режиму тренувань і мають розвивальний характер. У вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) – це різні види навчальних і позанавчальних занять, основними серед яких є практичні та групові заняття, самостійна підготовка і т.д. Саме такі види навчальних занять здатні внести корегування в ситуацію зі здоров'ям і формуванням фізичної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. У зв'язку з цим доцільно проаналізувати наукові підходи науковців до формування фізичної готовності у майбутніх фахівців, у тому числі й офіцерів до професійної діяльності у ВВНЗ. Актуальність проблеми зумовлена тим, що проблема професійної підготовки майбутніх офіцерів залишається до нині в педагогічній теорії і практиці недостатньо дослідженою. Період їх професійної підготовки є принципово важливим етапом формування курсантів як військових фахівців. У цей час відбувається процес їх адаптації до умов майбутньої військової служби, нового режиму військово-професійного буття, діяльності, відпочинку, психологічного та фізичного навантаження.

Однак, сучасні процеси реформування у Збройних силах (далі – ЗС) України свідчать не лише про докорінні зміни в озброєнні, бойовій техніці, в формах і способах збройної боротьби, але й у характері фізичної підготовленості особового складу, як складової його всебічної підготовленості та готовності до військово-професійної діяльності. Фізична готовність – це фізичний стан військовослужбовця, який дозволяє йому виконувати бойові та інші завдання за призначенням відповідно до вимог сучасного бою. У зв'язку з цим її формування в майбутніх офіцерів нині є важливою проблемою у ЗС України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. При проведеному дослідженні були використані напрацювання низки науковців, які певним чином досліджували фізич-

ну готовність у майбутніх фахівців. Серед яких варто відзначити окремі наукові напрацювання Ж. І. Антіпової, Т. О. Барсукової, Г. В. Кучеренко (акцентували увагу на фізичній підготовці студентів перших курсів як важливому складнику їхнього успіху в майбутній професії) [1], Т. Л. Білоус (охарактеризовано рівні фізичного розвитку і фізичної підготовленості студентів) [2], О. М. Кокун (окреслено гендерний і фаховий аспекти психофізіологічної готовності студентів ВВНЗ до педагогічної діяльності) [4], С. О. Котова (з'ясовано динаміку фізичної підготовленості студентів) [5], В. В. Пічуріна (розглянуто психологічну і психофізичну підготовку як складову фізичного виховання студентів ЗВО та окреслено теоретико-методологічні основи психофізичної підготовки студентів інженерних спеціальностей у процесі фізичного виховання) [6].

У ЗС України проблема формування готовності є актуальною [12], у тому числі й безпосередньо фізичної готовності, яка частково досліджувалася такими науковцями: О. О. Старчуком (обгрунтовано базову категорію дослідження – «формування фізичної готовності майбутнього офіцера» та його визначено як комплексний, системний, поетапний, детермінований певними педагогічними умовами процес розвитку його знань, умінь, навичок із фізичної підготовки та особистісних якостей) [17], В. В. Пронтенком (визначено трикомпонентну структуру фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності – особистісно-мотиваційний, змістово-діяльнісний та оцінно-рефлексивний; наголошують на необхідності цілеспрямованого формування фізичної готовності курсантів до професійної діяльності у процесі спеціальної фізичної підготовки) [11].

Аналіз і систематизація наукових джерел, узагальнення їх результатів показують, що вітчизняні і зарубіжні науковці досліджують формування та розвиток у фахівців професійно важливих якостей, у т.ч. фізичних, психічних, психофізіологічних, психофізичних. Водночас можна виокремити суперечності, які ускладнюють формування фізичної готовності офіцерів. Зокрема, такі:

– між недостатнім рівнем фізичної готовності й особистісної мотивації до занять фізичною підготовкою абітурієнтів і високим рівнем вимог до якості їх фізичної підготовленості як майбутніх офіцерів;

– між високими вимогами військово-професійної практики до фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ і недостатнім педагогічним моделюванням її формування у ВВНЗ;

– між необхідністю інтенсифікації фізичної підготовки майбутніх офіцерів Сухопутних військ і відсутністю комплексної методики формування їх фізичної готовності у ВВНЗ.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, у педагогічній теорії та практиці не приділяли достатньої уваги фізичній готовності військово-службовців, у тому числі й майбутніх офіцерів, та її формуванню, розвитку та вдосконаленню.

Мета статті полягає у з'ясуванні розв'язаності проблеми формування фізичної готовності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки у психолого-педагогічній науці.

Виклад основного дослідницького матеріалу. Однією з основних складових підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ є їх професійно-прикладна фізична підготовка, яка сприяє формуванню фізичних якостей, рухових навичок і вмінь, необхідних для майбутньої військово-професійної діяльності. У цьому напрямі найбільш розробленим є теорія і методика професійно-прикладної фізичної підготовки за окремими спеціальностями.

Детальний аналіз та узагальнення наукових праць у галузі професійної та прикладної фізичної підготовки курсантів показує, що основний акцент здійснюється на прикладному (відносно професії) напрямі їх фізичної підготовки як майбутніх офіцерів. Науковці водночас наголошують, що майже не враховується значний потенціал фізичного виховання у формуванні фізичної готовності майбутніх фахівців, що передбачає формування низки професійно важливих їх якостей, психічних процесів (уваги, почуттів, сприйняття, пам'яті, мислення, уяви та психомоторики, вестибулярної стійкості, швидкості дій, сенсомоторних реакцій), оскільки від їх сформованості значною мірою залежить ефективність виконання ними професійних функцій [6].

Використання фізичної культури для підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності традиційно пов'язують із їх професійно-прикладною фізичною підготовкою до професійної праці. Така підготовка науковцями розглядається як педагогічно-орієнтований процес формування спеціалізованої фізичної готовності до майбутньої професійної діяльності [7, с. 3], як система організаційно-педагогічних заходів, спрямована на формування та вдосконалення професійно важливих якостей, вмінь, навичок, знань фахівців, необхідних для їх успішної роботи за обраною спеціальністю. Оpubліковано достатню кількість наукових та інших праць, присвячених дослідженню цього напрямку.

Так, фізична готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності розуміється як цілісна система фізіологічних якостей (підсистем) особистості, взаємодія яких забезпечує підтримання оптимальної їх працездатності, досягнення належного рівня адаптаційних можливостей і як результат – високоєфективної діяльності [4]. Таке розуміння фізичної готовності є достатньо примітивним, оскільки поняття «фізична готовність» і «система фізіологічних якостей», з одного боку, не тотожні, а з іншого

– готовність, на думку науковців, – це завжди стан, а не якість [12; 13]. Вважаємо, що фізичний стан – сукупність таких характеристик майбутнього офіцера, що демонструє його фізичний розвиток, функціональний стан організму та фізичну підготовленість до майбутньої військово-професійної діяльності. У зв'язку з цим науковці слушно наголошують на необхідності дотримання вимог суб'єктно-діяльнісного підходу як ефективної методологічної основи формування готовності військового керівника до управлінської діяльності [14]. Вважаємо, що він має бути також провідним поряд із контекстним і компетентнісним до формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності.

Окремі науковці звертають увагу на формування психофізіологічної готовності. Наприклад, основними складовими психофізіологічної готовності до навчальної діяльності є, на їх думку, такі:

фізична підготовленість – фізичний стан військово-службовця, який характеризується наявним рівнем розвиненості фізичних, спеціальних якостей, ступенем сформованості військово-прикладних рухових навичок і вмінь; готовність провідних пізнавальних функцій (мислення, пам'яті, уваги та ін.) до здійснення майбутньої професійної діяльності;

адаптивна готовність – здатність швидко й ефективно пристосовуватися до мінливих різних умов і вимог професійної діяльності (наприклад, здатність працівника ефективно саморегулювати й оптимізувати свій стан, стосунки з колегами);

інформаційна готовність – наявність образів професійних дій, діяльності, ставлення до неї, а також знань, вмінь, практичних навичок щодо можливих засобів і заходів раціональної організації праці, навчання, відпочинку (наприклад, здатність майбутнього фахівця ефективно самостійно регулювати власну діяльність тощо) [4].

Вважаємо, що таке надмірно широке трактування цього поняття не обґрунтованим, оскільки науковцем чітко не виокремлено основні складові психофізіологічної готовності фахівців. Водночас вважаємо, що формування фізичної готовності майбутніх офіцерів у ВВНЗ є невід'ємною частиною їх професійної підготовки, елементом змісту вищої освіти, умовою оптимізації фізичного та психічного стану, фізичного розвитку, підготовки до умов майбутньої професійної діяльності [15]. Водночас, вважаємо, що у процесі фізкультурно-спортивного тренування забезпечується виховна та оздоровча спрямованість педагогічних впливів, які у взаємозв'язку з іншими заходами фізичного виховання вирішують загальну проблему – оптимальний фізичний розвиток майбутнього офіцера. Водночас науковці вважають, що без виховання моральних якостей неможливе вирішення лише проблем здоров'я чи виховання. За відсутності інтересу до фізичних занять і належної цілеспрямованості у курсантів немає стимулу виявляти та вдосконалювати силу волі, необхідну для набуття нових знань, вмінь і навичок, у тому числі й безпосередньо і фізичних.

Як свідчать результати наукових досліджень, спеціалізована спрямованість у використанні методів, засобів і форм фізичного культури і спорту призвела до того, що курсанти не в повній мірі усвідомлюють і слабо сприймають фізичну підготовку як життєво та професійно важливу цінність. Як наслідок, фізичне виховання як предмет вищої освіти не в повній мірі виконує свою найважливішу функцію – формування ефективного та

мотивованого ставлення курсантів до свого фізичного здоров'я, фізичної підготовленості як військового професіонала. Це означає, що престиж їх фізичного виховання та інтерес до нього та водночас як до фізичної культури та здоров'я, так і до спорту знижуються. У зв'язку з цим науковці наголошують, що лише вдосконалення освітнього процесу щодо фізичного виховання та впровадження інноваційних форм проведення навчальних занять зможе покращити його організацію, оновити методику викладання. Тільки пошук нових форм, засобів і методів виховної роботи підвищуватиме якість підготовки майбутніх офіцерів. Ці аргументи підтверджують не лише особливу актуальність даної теми, а й необхідність глибшого їх вивчення та застосування у практиці фізичного виховання [1].

У зв'язку з цим вважаємо, що фізична готовність – це фізичний стан офіцера, який дозволяє йому успішно виконувати бойові та інші завдання за призначенням відповідно до вимог сучасного бою та стійко переносити фізичні навантаження військово-професійної, у тому числі й безпосередньо управлінської діяльності. Безумовно, її підвалини складає фізична підготовленість, що характеризує рівень сформованості та розвиненості фізичних, спеціальних якостей, ступень сформованості військово-прикладних рухових навичок і вмінь як військового професіонала.

На жаль, в Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України [9] фізична готовність і фізична підготовленість ототожнюються, що вкрай невірно. Наголошуємо, що фізична підготовленість – це фізична загартованість і сформованість основних фізичних навичок і вмінь військовослужбовця як військового професіонала, а фізична готовність – це власне фізичний стан, який дозволяє виконувати різні завдання за призначенням шляхом актуалізації кожним військовослужбовцем свої фізичної підготовленості. Отже, ці два поняття взаємопов'язані та взаємозумовлені, одного немає без іншого, але первинне – фізична підготовленість, вторинне – фізична готовність.

Водночас більшість науковців помилково вважають, що фізична підготовленість студентів – це результат їх рухової активності та її інтегральний показник, оскільки під час фізичних вправ контактують, на їх думку, майже всі органи та системи організму [4]. Вважаємо, тільки руховою активністю не можна забезпечувати фізичну підготовленість майбутнього фахівця. Тут насамперед має виходити на перший план морально-психічний і емоційно-вольовий аспекти, оскільки тільки вони у комплексі можуть забезпечувати як фізичну підготовленість, так і фізичну готовність [14; 15]. У зв'язку з цим науковці слушно наголошують, що фізична підготовленість розглядається не тільки як функція кістково-м'язової системи, а й як функціонування всього організму [8], а ми додаємо ціннісно-мотиваційної та емоційно-вольової сфер кожного військовослужбовця. Відповідно, професійна спрямованість фізичної культури майбутнього офіцера є основою, що об'єднує інші її складові. Про сформованість його фізичної готовності можна судити за об'єктивними та суб'єктивними показниками: ступенем сформованості фізичних цінностей, мотивації та потреб занять зі фізичною культурою і спортом, задоволеністю та ставленням до майбутньої діяльності, так і до занять зі фізичної культури, рівнем фізичної підготовленості; володінням засобами, методами, навичками та вміннями фізичного вдосконалення та самовдоскона-

лення; ступенем прояву морально-вольових і фізичних якостей, наприклад, витривалості; проявом самоорганізації, самовиховання, самовдосконалення в фізичній підготовці, в організації здорового способу життя. Власне з урахуванням прояву цих якостей і ставлень можна виділити рівні ставлення курсантів до формування своєї фізичної підготовленості та готовності до військово-професійної діяльності. Зокрема, такі:

преномінальний рівень: вони незадоволені змістом занять і заходів фізичної культури та спорту; відсутні цінності та мотивація до формування своєї фізичної підготовленості та готовності, а знання проявляються лише на рівні ознайомлення, заперечується зв'язок фізичної культури з формуванням постаті офіцера; вони пасивні у формуванні своєї фізичної підготовленості та готовності; рівень їх фізичних здатностей різний і не має стійкості;

номінальний – характеризується байдужим ставленням курсантів до фізичної культури та спорту; вони тільки спонтанно використовують певні фізичні засоби та методи під впливом навчальної групи, емоційного враження від спортивних заходів; знання, практичні фізичні навички та вміння обмежені; смисл фізичних занять вбачається лише в зміцненні здоров'я, частково у фізичному розвитку; рівень їхньої фізичної підготовленості водночас має широкий діапазон;

рівень потенціалу: курсанти достатньо свідомо ставляться до фізичної підготовки з метою підготовки до майбутньої військово-професійної діяльності, так і самовдосконалення; необхідні знання, переконання, практичні навички та вміння дозволяють їм у цілому виконувати різноманітні фізкультурно-спортивні заходи під керівництвом викладача; фізична активність проявляється у сфері перегляду спортивних змагань; рівень їхньої фізичної підготовленості має широкий діапазон та у цілому забезпечує військово-професійну діяльність;

професійний – курсанти повністю свідомо ставляться до фізичної підготовки з метою своєї підготовки до майбутньої військово-професійної діяльності, так і самовдосконалення; наявні знання, переконання, практичні навички та вміння дозволяють їм успішно виконувати різноманітні фізкультурно-спортивні заходи як під керівництвом викладача, так і самостійно; фізична активність проявляється у стилі життя та професійних потребах; рівень їхньої фізичної підготовленості достатньо високий та повністю забезпечує військово-професійну діяльність; проявляють активність у громадських фізкультурних заходах;

творчий професійний – курсанти переконані в цінності фізичної культури та спорту для розвитку та реалізації особистісних і військово-професійних можливостей як військового професіонала; мають стійкі знання, уміння та навички для фізичного самовдосконалення, організації здорового способу життя, творчо впроваджують фізичну культуру у свою професійну діяльність.

Отже, формування фізичної готовності майбутніх офіцерів потребує системних і цілеспрямованих педагогічних впливів, які можуть бути реалізовані у професійній фізичній підготовці, творчого застосування засобів і методів фізичної культури та спорту, які забезпечують всебічне і повне задоволення їх фізичних потреб і актуалізацію фізичних здатностей у процесі набуття військово-професійної освіти.

Слід мати на увазі, що фізична готовність майбутніх офіцерів безпосередньо пов'язана з рівнем їх фізичного

здоров'я, але водночас не можна однозначно стверджувати, що курсант, який має високий рівень фізичного здоров'я, має і високий рівень фізичної готовності. Відповідно, результати рухових тестів курсантів із «безпечним» рівнем можуть слугувати метою розвитку рухових навичок майбутніх офіцерів з нижчим рівнем фізичного здоров'я. Науковці слушно вважають, що фізична підготовка має бути орієнтована насамперед на зміцнення здоров'я курсантів і лише опосередковано на результати рухових тестів [4].

Нині накопичено великий науковий матеріал щодо впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в професійну підготовку майбутніх фахівців до різних видів діяльності. Ця проблема досліджувалася в межах підготовки фахівців різними науковцями, якими доведено низький рівень фізичного здоров'я більшості населення, в тому числі студентів (курсантів), що свідчить про те, що сучасна система фізичного виховання не здатна повною мірою вирішувати питання культури здоров'я особистості, покращуючи її фізичні якості [2], у тому числі й офіцерів ЗС України.

Водночас вважаємо за необхідне наголошувати про те, що слід враховувати вікові, статеві та індивідуальні особливості курсантів, а також резервні можливості їх організмів на різних етапах набуття військово-професійної освіти та діяльності. Такий підхід звільнить заняття фізичної підготовки від застосування недостатніх і водночас надмірних навантажень, небезпечних для їх здоров'я. У процесі фізичного виховання необхідно не тільки підвищувати рухову підготовленість, а й формувати та розвивати прикладні психофізичні якості майбутніх офіцерів, що забезпечують їх готовність до майбутньої професії та активної діяльності в умовах сучасної війни. Саме тому теорія і практика фізичного виховання майбутніх офіцерів потребує даних про допустимість фізичних навантажень з урахуванням адаптаційних можливостей організму як на певних вікових етапах, рівня функціональної зрілості фізіологічних систем, рівня працездатності, розвитку і вдосконалення рухових здатностей, так і безпосередньо майбутньої посади у військах.

Водночас, як показує аналіз та узагальнення наукових джерел і досвіду фізичної підготовки майбутніх офіцерів, дотримання вимог сучасних методологічних підхо-

дів до забезпечення ефективності їх фізичного виховання та зміцнення здоров'я гальмують такі чинники та обставини:

відсутність національної політики щодо модернізації державної системи фізичного виховання та оздоровлення населення України, нового потужного стимулу до підвищення рівня її культури та життєдіяльності на основі засвоєння цінностей здорового способу життя;

відсутність педагогічних кадрів у системі військової освіти, готових працювати за інноваційними методиками, технологіями та засобами фізичного виховання за різними профілями підготовки майбутніх офіцерів;

відсутність діагностувального обладнання та необхідних кадрів для оцінювання фізичної підготовленості курсантів до майбутньої військово-професійної діяльності та ін.

Сучасна концепція фізичної підготовки офіцерів, як показує аналіз наукових джерел, має бути професійно-прикладною, спрямованою на справжню, а не формальну фізичну підготовку майбутнього офіцера. Проте значне скорочення навчальних годин в освітніх програмах для курсантів окремих спеціальностей, різноманітність і великий обсяг рухових умінь і навичок дозволяє тренувати майбутніх фахівців, у тому числі з використанням спеціальних професійних засобів, лише формально.

Висновки. Підсумовуючи основні підходи у сучасній науковій літературі до сутності поняття “фізична готовність майбутніх офіцерів”, можна його представити як їх фізичний стан, зміст якого складають цінності, мотивація, фізичні знання, навички, вміння, здатності, професійно важливі фізичні якості, які дозволяють їм виконувати посадові обов'язки як у повсякденних, так і в бойових умовах.

Фізична готовність – це фізичний стан офіцера, який дозволяє йому успішно виконувати бойові та інші завдання за призначенням відповідно до вимог сучасного бою та стійко переносити фізичні навантаження військово-професійної, у тому числі й безпосередньо управлінської діяльності.

Перспективні напрями подальших наукових пошуків: визначення методологічних підвалин формування фізичної готовності майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки в ВВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антіпова Ж. І., Барсукова Т. О., Кучеренко Г. В. Фізична підготовка студентів перших курсів як важливий складник їхнього успіху в майбутній професії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73, Т. 1. С. 177–181.
2. Білоус Т.Л. Рівень фізичного розвитку і фізичної підготовленості студентів Сумської філії ХНУВС, як фактор, що сприяє пристосуванню організму до здорового способу життя. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2009. №9. С.45–49.
3. Долженко Л. Прогностичні моделі фізичної підготовленості студентів з різним рівнем фізичного здоров'я. *Спортивний вісник Придністров'я: науково-теоретичний журнал*. 2006. № 2. С. 89–91.
4. Кокун О. М. Гендерний та фаховий аспекти психофізіологічної готовності студентів ВНЗ до педагогічної діяльності. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2007. № 4 (6). С. 128–142.
5. Котов Є. О. Динаміка фізичної підготовленості студентів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2002. Т. 1. С. 259–262.
6. Пічурін В. В. Теоретико-методологічні основи психофізичної підготовки студентів інженерних спеціальностей у процесі фізичного виховання: дис. ...д-ра наук з фіз. виховання та спорту. Київ, 2018. 540 с.
7. Суворов Ю. А. Професійно-прикладна фізическая подготовка студентов. СПб. : СПб ГУИТМО, 2006. 90 с.
8. Bulicz E., Murawow I. Zdrowie czlowieka i jego diagnostyka. Efekty zdrowotne aktywnosci ruchowej. Radom : Politechnica R., 2003. 533 s.
9. Інструкція з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України. Київ. : Міністерство оборони України, 2021. 158 с.
10. Ягупов В. В., Керницький О.М. Теоретичний аналіз проблеми формування готовності фахівців до професійної діяльності: підходи та аспекти. *Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. Педагогіка та психологія*, 2007. Вип. 327. С. 180–190.
11. Формування фізичної готовності курсантів до професійної діяльності у процесі спеціальної фізичної підготовки / Пронтенко В. В. та ін. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-pe.series15.2021.6\(137\).22](https://doi.org/10.31392/NPU-pe.series15.2021.6(137).22) (дата звернення 14.01.2021 року).
12. Ягупов В.В. Сутність та структура готовності курсантів до використання технічних засобів прикордонного контролю [Електронний ресурс]. *Вісник Національної академії*

Державної прикордонної служби України. 2014. Вип. 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2014_1_15.pdf <http://lib.iitta.gov.ua/4286/>

13. Ягупов В. В., Коновалов Д. О. Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Збройних сил України до професійної діяльності. *Актуальні проблеми розвитку службово-прикладних, традиційних і східних однокорств* : збірник наукових праць за мат. XV міжнародної конф., присвяч. пам'яті д-ра пед. наук, професора Бізіна Віктора Петровича (Харків, 30 листопада 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». України. Харків, 2021. С. 142-144.
14. Ягупов В.В. Суб'єктно-діяльнісний підхід як ефективна методологічна основа формування готовності військового керівника до управлінської діяльності. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти* : [зб. наук. пр. / за ред. Л.Л. Товажнянського та О.Г. Романовського]. 2008. Вип. 17 (21). С. 101-111.
15. Ягупов В. В., Коновалов Д. О. Фізична готовність майбутніх офіцерів сухопутних військ. *Філософсько-соціологічні та психолого-педагогічні проблеми підготовки військового професіонала у глобалізованому світі* : матеріали конференції (11 листопада 2021 р.). Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ : НУОУ, 2021. С. 334-335.
16. Методика формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності / Старчук О. О. URL: <https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/c00585164.html> (дата звернення 14.01.2021 року)

REFERENCES

1. Antipova ZH. I., Barsukova T. O., Kucherenko H. V. Fizychna pidhotovka studentiv pershykh kursiv yak vazhlyvyi skladnyk yikhnoho uspihu u maybutniy profesiyi. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchiy ta zahal'noosvitniy shkolkakh*. 2020. № 73, T. 1. S. 177-181.
2. Bilous T. L. Riven' fizychnoho rozvytku ta fizychnoyi pidhotovlenosti studentiv Sums'koyi filiyi KHNUVS, yak faktor, shcho spryyaye prystosuvannya orhanizmu do zdorovoho sposobu zhyttya. *Teoriya ta metodyka fizychnoho vykhovannya*. 2009. № 9. S. 45-49.
3. Dolzhenko L. Prohnostychni modeli fizychnoyi pidhotovlenosti studentiv z ryznym rivnem fizychnoho zdorov'ya. *Sportyvnyy visnyk Prydnistrov'ya: naukovy-teoretychnyy zhurnal*. 2006. № 2. S. 89-91.
4. Kokun O. M. Hendernyy ta profesiynny aspekty psykhoфизиологичной hotovnosti studentiv VNZ do pedahohichnoyi diyal'nosti. *Aktual'ni problemy navchannya ta vykhovannya lyudey z osoblyvymy potrebamy*. 2007. №4 (6). S. 128-142.
5. Kotov YE. O. Dynamika fizychnoyi pidhotovlenosti studentiv. *Fizychno vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya v suchasnomu suspil'stvi*. 2002. T. 1. S. 259-262.
6. Pichurin V. V. Teoretyko-metodolohichni zasady psykhoфизиологичной pidhotovky studentiv inzhenernykh spetsial'nostey u protsesi fizychnoho vykhovannya: dys. ...d-ra nauk z fiz. vykhovannya ta sportu. Kyiv, 2018. 540 s.
7. Suvorov YU. A. Profesiyno-uzhytkova fizychna pidhotovka studentiv. SPb. : SPb HUITMO, 2006. 90 s.
8. Bulicz E., Murawow I. Zdrowie czlowieka i jego diagnostyka. *Efekty zdrowotne acywnosci ruchowej*. Radom: Politechnica R., 2003. 533 s.
9. Instruksiya z fizychnoyi pidhotovky u systemi Ministerstva obrony Ukrainy. Kyiv. Ministerstvo obrony Ukrainy, 2021. 158 s.
10. Yahupov V. V., Kernys'kyy O.M. Teoretychnyy analiz problemy formuvannya hotovnosti fakhivtsiv do profesiynoyi diyal'nosti: pidkhody ta aspekty. *Naukovyy visnyk Chernivets'koho natsional'noho universytetu im. Yuriya Fed'kovycha*. *Pedahohika ta psykholohiya*, 2007. Vyp. 327. S. 180-190.
11. Formuvannya fizychnoyi hotovnosti kursantiv do profesiynoyi diyal'nosti u protsesi spetsial'noyi fizychnoyi pidhotovky / Prontenko V. V. ta in. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.6\(137\).22](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.6(137).22) (data zvernennya 14.01.2021 roku).
12. Yahupov V.V. Sut' ta struktura hotovnosti kursantiv do vykorystannya tekhnichnykh zasobiv prykordonnoho kontrolyu [Elektronnyy resurs]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy*. 2014. Vip. 1. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2014_1_15.pdf <http://lib.iitta.gov.ua/4286/>
13. Yahupov V. V., Konovalov D.O. Formuvannya fizychnoyi hotovnosti maybutnikh ofitseriv Zbroynykh Syl Ukrainy do profesiynoyi diyal'nosti. *Aktual'ni problemy rozvytku sluzhbovo-prykladnykh, tradytsiynykh ta skhidnykh odnobarstv: zbirnyk naukovykh prats' za mat. KHV mizhnarodnoyi konf., posvyach. pam'yati d-ra ped. nauk, profesora Bizina Viktora Petrovycha (Kharkiv, 30 lystopada 2021 r.) / MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav, nauk. park «Nauka ta bezpeka»*. Ukrainy. Kharkiv, 2021. S. 142-144.
14. Yahupov V.V. Sub'yektno-diyal'nisnyy pidkhid yak efektyvna metodolohichna osnova formuvannya hotovnosti viys'kovoho kerivnyka do upravlins'koyi diyal'nosti. *Problemy ta perspektyvy formuvannya natsional'noyi humanitarno-tekhnichnoyi elity: [zb. nauk. pr. / za red. L.L. Tovazhnyans'koho ta O.H. Romanov's'koho]*. 2008. Vip. 17 (21). Z. 101-111.
15. Yahupov V. V., Konovalov D. O. Fizychna hotovnist' maybutnikh ofitseriv sukhoputnykh viys'k. *Filosofs'ko-sotsiolohichni ta psykholoho-pedahohichni problemy pidhotovky viys'kovoho profesionala u hlobalizovanomu sviti: materialy konferentsiyi (11 lystopada 2021 r.)*. Ministerstvo obrony Ukrainy, Natsional'nyy universytet obrony Ukrainy imeni Ivana Chernyakhov's'koho, Instytut psykholohiyi imeni H.S. Kostyuka NAPN Ukrainy. Kyiv: NHOU, 2021. S. 334-335.
16. Metodyka formuvannya fizychnoyi hotovnosti maybutnikh ofitseriv do viys'kovo-profesiynoyi diyal'nosti / Starchuk O. O. URL: <https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/c00585164.html> (data zvernennya 14.01.2021 roku)

The problem of physical readiness formation of future specialists in psychological and pedagogical theory

D. Konovalov

Abstract. The article analyzes scientific approaches of physical readiness formation of future specialists in higher military educational institution for professional activities. The role of the physical readiness formation of future officers as a component of the professional readiness formation of future officers for professional activities is determined. The interpretation of the concept of "physical readiness for professional activity" is analyzed. It has been proven that physical readiness is the physical condition of an officer, which allows him to successfully perform combat and other tasks as intended in accordance with the requirements of modern combat and to sustainably endure military-professional physical exertion, including direct management activities. The need to comply with the requirements of the subject-activity approach as an effective methodological basis for the military leader's readiness formation for managerial activity is noted. The characteristic of physical readiness (prenominal, nominal, potential level, professional level, creative professional level) is presented. The existence of a connection between the physical readiness of future specialists and the level of physical health is indicated. The need to take into account the age, gender and individual characteristics of future specialists, as well as the reserve capacities of their bodies at different stages of development, is noted. A number of factors and circumstances that impede the improvement of the physical education of cadets and the strengthening of their health are presented.

Keywords: physical readiness, higher military educational institution, indicators of physical readiness, vocational training, expert.